

TÜNDÉR UJJAK

a Divat Ujság melléklete

SZERKESZTI
TREITZ PÉTERNÉ

XV. ÉV

BUDAPEST, 1908 SZEPTEMBER.

3. SZÁM

A művészi izlésről.

Irta Tardos-Krenner Viktorné.

A huszadik század minden kulturnemzete létevei közé iktatta a művészi érzék fejlesztését célzó intézmények létesítését és ápolását, mert úgy a történelem tanúsága, valamint a jelenkor eredményei révén át vannak hatva annak igazságától, hogy a mindennapi élet verejtékes küzdelme közepette, öncélú jelenté- nye mellett minő nagy horderejű erkölcsi hivatása van az esztétikai örömnök.

Nemesak a feledtetés és kiengesztelés mo- zanatait kell be- levinnie életfö- fogásunk hangu- latába, hanem tényezőleg kell közrehatnia a te- hetség, munka és tőke kölcsönös viszonyának megoldásában.

És a midőn az alkotótehetség hozzájárulása által teteme- sen sokszorozza a munkának és a munka termékeinek értékét, egyszersmind rendki-

vüli gazdasági előnyöket biztosít az illető nemzet javára.

Azonban az esztétikai öröm csak úgy

válhat ily általá- nos érvényű kul- turális ténye- zővé, ha az em- beri produktív munkának lehe- tőleg minden ágát felöleli és a társadalom minden rétegét áthatja.

Tehát a nem- zetek és népek jólétére hivatott szépérzék nem csupán a kultúra legmagasabb di- adalait reprezen- táló képzőműve- szetekben s an- nak alkotásaiban, hanem egyszers- mind a minden- napi élet szük- ségleteire szánt tárgyakkal a műizlés által megnevesült formái hatásában és az azokat létre- hozó művészi iparban bírja tényezőit. Sőt a művészetek történeti kialakulásának időrendi sorából következőleg is a nemzet esztétikai nevelé-

Fényképtartó szalonszék. (Részlet- és műhelyrajzokkal 3 korona.)

sének természetes előiskolája a művészi ipar, mely egyszersmind kapcsolatot szolgáltat a „felsőbb tízezer” és a népek sokaságának műigényei között.

A művészi ipar fejlődésének és divatok szerinti alakulásának történetében, mindenhol és minden időben nevezetes szerepléssel vettek részt a nők, a mennyiben legelső sorban is a lakás és ruházkodás fényűzési cikkeinek tulnyomó része az ő használatukra s tehát az ő ízlésük szerint volt és van előállítva. Eme cikkek előállítása pedig a különböző államok szerint évente a munkások ezreit s köztük némely szakmában csakis a nőket foglalkoztatja és az üzleti forgalom mérlegébe jelentékeny összegeket hajt.

De talán még nagyobb ama nők létszáma, kikről nem vezet lajstromot a statisztika; kik csupán személyes és családi szükségleteik fődözése céljából foglalkoznak az ugynevezett „kézimunkák” készítésével és bizony — sajnos — sok esetben jobb ügyszökhöz méltó

buzgalommal vesztegetik idejüket és erejüket oly minták reprodukálására, melyek a szó szoros értelmében az emberi kéznek verejtékes türelemmel gyakorlott gépies ügyességére szánják, de annál kevésbbé azonosak a művészi ízlés megnyilatkozásával.

Viszont időnkint mindig voltak a kézimunkának olyan műkedvelői, a kiknek befejezett stílérzéke a művészet epochális színvonalán foglal helyett. A népi ipari hagyományok nyomán hinnünk kell, hogy ilyen művészek a nép fiai és leányai közül is kiváltak és példaadóan befolyásolták a többségnek ebbeli tevékenységét. Míg a hasonfajú egyházi és nemzeti műereklyéken legtöbb esetben nem csupán donátorok (adományozók), hanem tervezők és készítőik gyanánt is főrangú, sőt nem ritkán koronát viselt hölgyek neveit találjuk följegyezve.

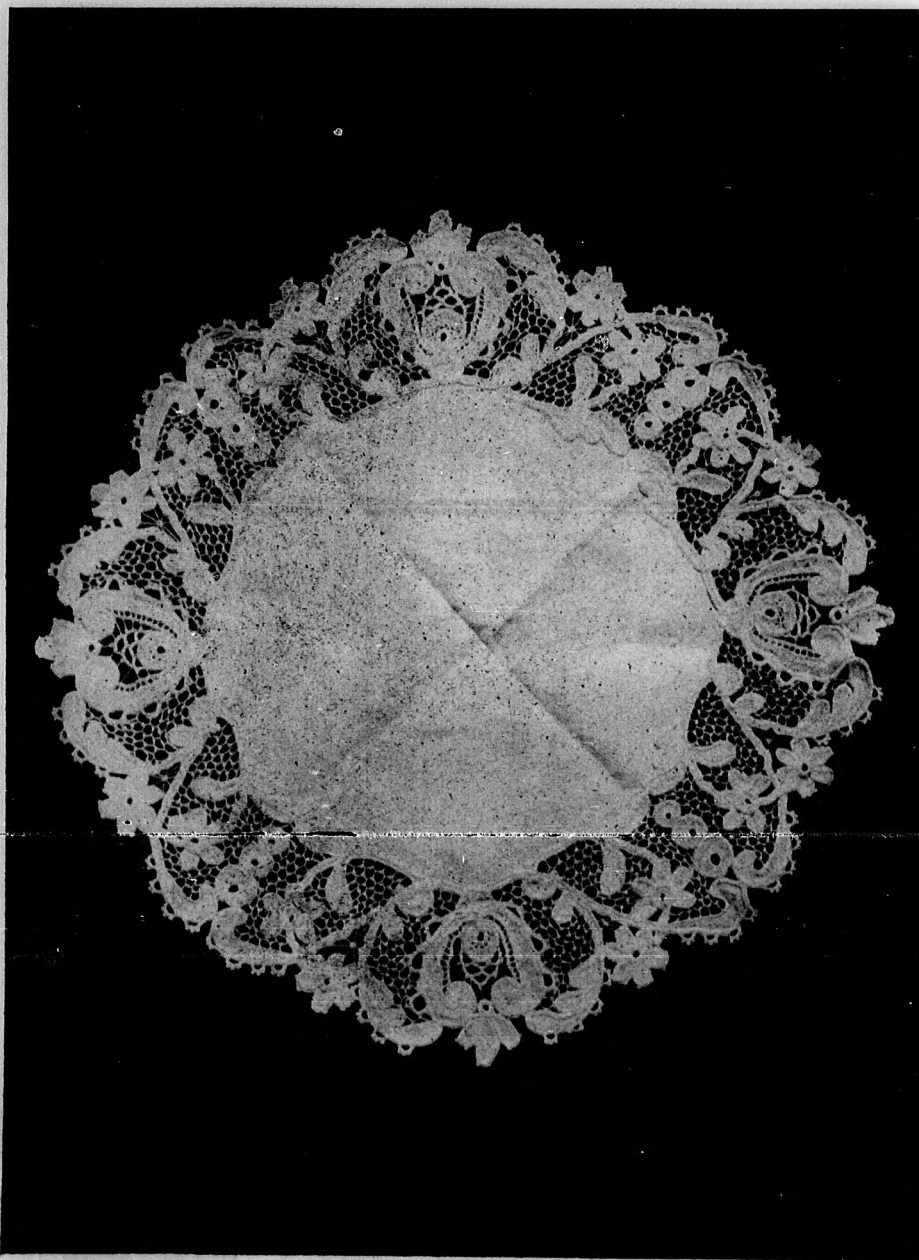
Tekintve e műveknek fárasztó és hosszadalmas kiviteli módját, az olykor terjedelmes méretek követ-

keztében is, valószínű, hogy az illető hölgyek saját szorgalmuk mellett kénytelenek voltak más kéz segítségét is igénybe venni, a mi csak tetemes hasznára vált az iparművészet ügyének. Mivel az ilyen főúri kastélyok női dolgozó tervei egyszersmind a művészi érzék és kiviteli ügyesség iskoláivá lettek, a főrangú műkedvelők mellé bevont segítők révén számtalan becses minta került a közforgalomba.

A várkastélyokban műhímzésekkel szórakozó főúri hölgyek korszaka letűnt; a világ képe nagyot változott. A zakatoló gépekkel siettetett élet más emóciókat vált ki. A szórakoztatásnak eszközeit is új találmányokkal gazdagítja. Mindazáltal hovatovább jobban megbizonyosodunk róla, hogy ez a haladásbeli nagy előnyökkel kecsegtető sietség a tartalombeli értékek rovására megy; az emberi kedélynek ama kvalitásait senyveszti, melyeknek mélyén a népek fajalkotó jellemvonásai szunynyadnak.

Tehát ugyszólván a nemzetek önfenntartási ösztönéből következőleg indul meg világ-szerte a mozgalom, mely a kedélyekből veszendő fajszereket és ideálistmust — az élet tulajdonképpeni költészetét — a művészet eszközeivel újra életre kívánja serkenteni, a mely örökérvényű költészet szintugy megnyilatkozhat az izléses műtárgyakban, valamint egy hangulatos költeményben.

Az összes mozzanatok egybevetve, a jelenkori művészeti mozgalmat méltán minősíthetjük a modern kor-

Csereki csipke. Kerekasztalra való terítő.

szellem sívárságaira reagáló emberi kedély rené- szanszának.

Ebben az öntudatra ébredési mozgalomban foko- zottan érdekelve van nemzetünk. A viszontagságos multban honleányaink erényeiről legendás példákat jegyzett föl a történelem. Valahányszor veszedelem környékezett, a férfiak elszántságával vetekedve, hősi- esen küzdöttek a honi tüzhelyért. Most is van okunk féltetni nemzeti mivoltunkat egy alattomos ellenségtől, a kis nemzetek jellemét kiforgató kozmopolitizmustól, mellyel szemben nem védekezhetünk másként, mint ha egyesült erővel fölszínre igyekszünk hozni nem- zetünknek művészetünkbe beilleszthető és az idegen művészettel szembeállítható értékeit.

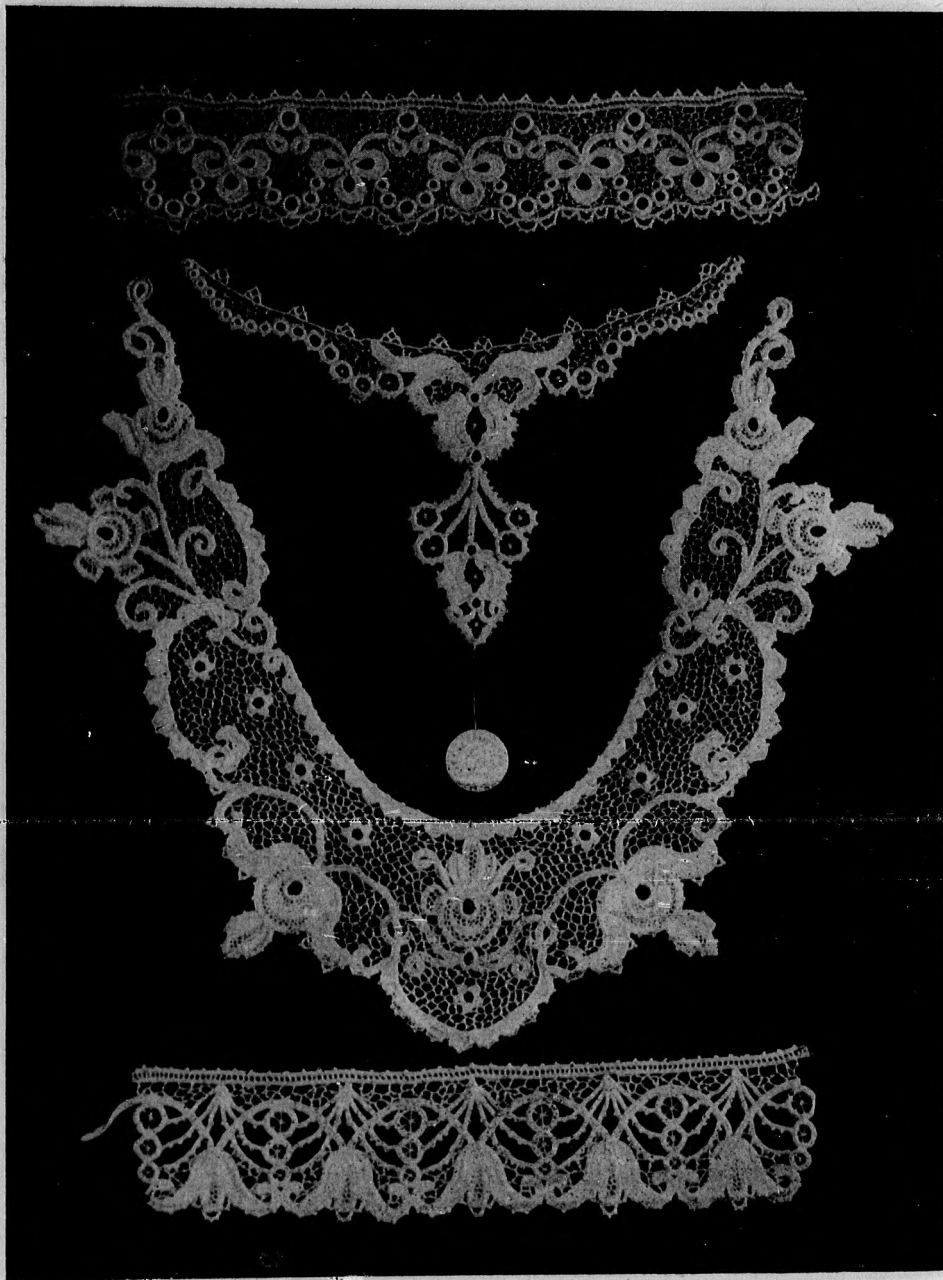
Csetneki csipke.

Hazánk háziiparszerűen munkált csipkái között sok szép fajtát ismerünk; egyike ezeknek a legjobban elterjedt: ez a művészi ha- tásu, magyaros rajzu csetneki csipke. Alig néhány éve gya- korolják, de az eddig elért eredmények is már szép jövőt jósolnak neki. A Magyarorszá- gon újra életre keltett csipke- ipar rendszeren a réginek javi- tásán és elterjedésén igyekszik vidékek szerint, a hol előbb valamely fajtát gyakorolták. A csetneki csipke ettől el- térően egészen új technika, az irlandi csipkét utánozó deko- ratív hatású csipke magyaros mintával. A Szontagh nővérek (Csetneken) nevéhez fűződik ennek a szép háziiparágnak kezdése és fejlesztése. Ők kezdték eleinte a maguk mun- káit kiállítani, később tanítot- ták Budapesten és vidéki vá- rosokban is tanfolyamok ke- retében úgy, hogy ma már nagyon sok magyar asszony és leány diszitheti sajátkezűleg készített csetneki csipkével ruháját és otthonát. A mi pe- dig a fő, nagyon sokan vannak, akiknek megélhetést biztosít ennek a munkának a gyakor- lása, mert nemcsak itthon van elterjedve, hanem kül- földről is sok megrendelés érkezik.

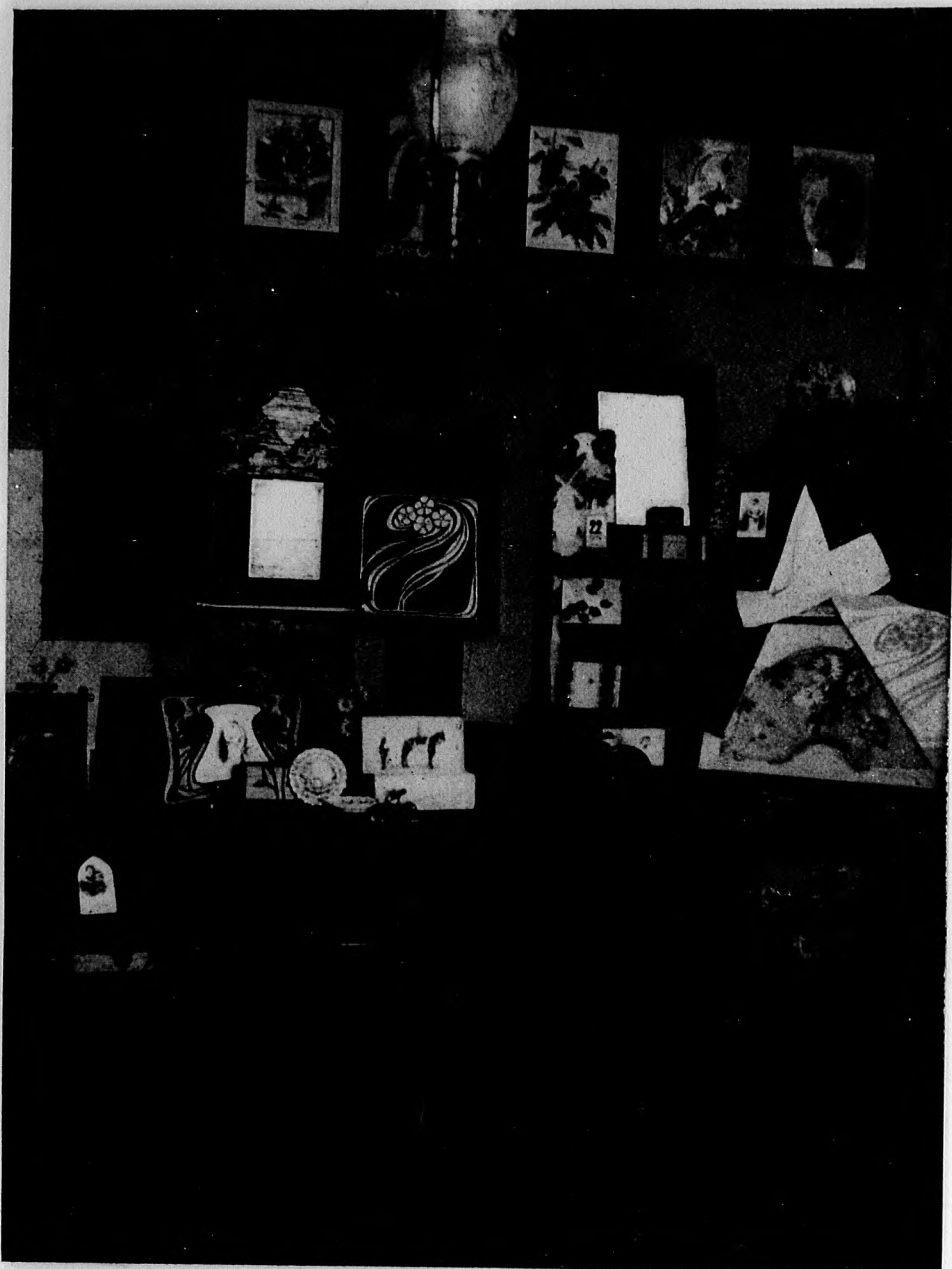
Ugy hangzik ugy-e a *horgolt csipke*, mintha nagyon könnyű és bárki által is csi- nálható volna; nem is boszor- kányság, de mégis a rendszere- sen horgolt csipke név alatt ismert munkától nagyban el- térő. Minden része horgolt (néhány összefoglalás, vagy egy póköltés történik csak tüvel), de azért nagy gond fordítandó az egyes alakok pontos és szoros horgolására, különben

kifejezéstelen az egésznek rajza és éppen a mi a fő, hogy tiszta mintájával diszítően hasson és művészi befejezést adjon annak, a mire alkalmazzuk, ezt nem érjük el. Az anyag fehér orsócérna (legjobb a pozsonyi cérna- gyárból való), rendszeren 80-as és 100-as számot veszünk, de nagyon sok minta készül 120-as és még annál is vékonyabb cérnából. Ezenkívül ugynevezett planeta- fonál (vastag szál az alakok készítéséhez): Metz-féle 6-os és 7-es számú fekete és fehér kordonett selyem- szál, azonkívül 12-es, 13-as és 14-es horgolótű. A cérna finomságának és a mintának megfelelően választjuk a tűt is.

A legelső dolog, hogy rajz szerint elkészítjük az alakokat. Sok minta csupa apró karikából van össze- állítva. Ehhez különféle vastagságu fűcskákat készít- tetünk (vagy sásból, nádból vágjuk ki azokat) és erre egyszer-kétszer, vagy esetleg tízszer-huszsor csavarunk cérnaszálát és erről lehuzva körülhorgoljuk szoros

Csetneki csipke. Gallér és nyakdisz.

A női iparművészeti tanfolyam X. kiállítás.

zárt szemekkel. Ezek a kisebb-nagyobb karikák majd minden mintában előfordulnak. Az ágakhoz a hosszan behorgolt betétszál alkalmas, melyet bajusznak nevezünk, erre szoros zárt szemeket horgolunk egyenletes szorosan, de mégis annyira lazán, hogy a belső szál meghúzható és különféle alakra formálható legyen.

A többi alakok a cseresznye, áttört cseresznye, zárt rózsza, rácsos gránátalma, tulipán, karika rózsás sallang, stb., a magyar diszitó mintákból vett elnevezések és alakok. Ezeket az alakokat rajz szerint felvarrjuk a rajz-vászonra és akkor a kitöltéseket — recézést — finom horgolótűvel és cérnával behorgoljuk. A fő ennél a munkánál, hogy az alakok a rajznak teljesen megfelelő nagyok legyenek és a recével ne huzzuk őket össze.

Miután helyünk nem engedi, hogy az egyes minták tüzetes leírásával és tanításával foglalkozzunk,

gyar nők egyszerűbb és legdiszesebb ruháit is emelni és széppé tenni. Ruhadiszen-kivül asztalneműre és ágyneműre is alkalmas a csetneki csipke. Természetesen mindig sima kifejtetett alkalmazásban, mert az alakok veszítenének a szépségökből, ha csak kicsit is rártartanók a varrásnál. Akár asztalközépre, akár fagyaltkendőcskének, teaasztalra vagy tálcakendőre alkalmazzuk, mindenképp nagyon hatásos.

Párnahuzatoknál — különösen betétnek — színes selymen bámulatosan érvényesül a szép minta. Paplan-áthuzatnál — a most divatos fönt áthajtott alaknál — a leggyönyörűbb sarokdiszítést lehet alkalmazni. Ha pedig a körül befoglaló, rágombolt huzatot készítjük, keskenyebb kis csipkézett diszt válasszunk.

A csetneki csipke rendkívüli tartós és ha van ilyen csipkénk, azt még a dedunokánk is használni fogja.

inkább csak ismertetni akarjuk e rovatban a háziipar ágakat; a kik közelebből óhajtják a munkát megismerni, hozassák meg a „Csetneki Magyar Csipke” című, már második kiadásban megjelent füzetet, melyből könnyen meg lehet tanulni a csipke készítési módját. Ára 1 korona 40 fillér. A füzet jövedelmét egy háztartási iskola javára fordítják. Tehát kettős célt követ, a ki megveszi. Egyéb felvilágosítást és utasítást szívesen ad Szontagh Erzsébet és Aranka Budapesten, VIII., Üllői-ut 30. sz.

A csetneki csipkét főképp ruhadiszenre alkalmazzák, fehér vagy színes cérnából, vagy selyemből. A keskeny befoglaló csipke rendkívül finom, diszkrét diszítést képez. De a ruha kivágása körül alkalmazott disz, a sima karton- vagy batiszt-ruhától a legfinomabb selyemöltözékig mind gyönyörű és különösen sötétebb bársonyon nagyszerűen hat. A csetneki csipke gallért meg kézelőt külön csipkének — vagy batisztba applikálva — használjuk.

És semmi sem emeli úgy valamely ruhának a disztét, mint az ilyen gallér meg kézelő. A középkori öltözködés divatja jut eszünkbe, a mikor a sima derékon egyedüli diszt a széles gallér és kézelő képezte, de az azután vagyont ért és hatásban vetekedett akármilyen ékszerrel.

A csetneki csipke mint a szépsége mellett a leg-
olcsóbb van hivatva a ma-

Iparművészeti tanfolyam.

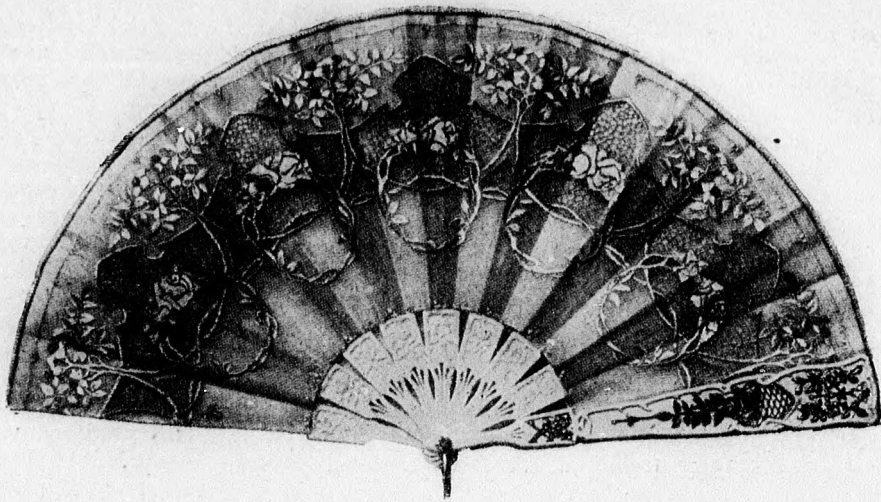
Budapestnek ma már annyi mindenféle iskolája van, hogy bárminő kiképzést nyerhetnek leányaink. Mehetnek az egyetemre, választhatnak bármely pályát, lehetőségük és kedvük szerint. Egy iskola van csak előttük zárva: az Iparművészeti Iskola. Éppen az, a hol a nő képességének és hajlamának legmegfelelőbb pályára készülhetne: az alkalmazott művészetek gyakorlására.

A ki ezen a pályán akar boldogulni: vagy több iskolát kell végigjárnia, a míg a neki szükséges dolgokat megtanulja, vagy külföldre kell mennie. Ez pedig mind idővesztéssel jár.

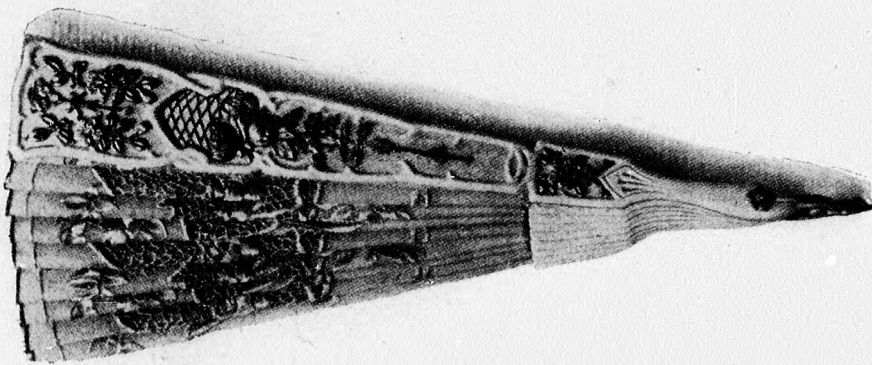
Ha egy bizonyos cél lebeg az ember előtt, legjobb egyenesen a felé haladni és azon kell lennie, hogy minél egyszerűbb eszközökkel elérje a célt. Ha nálunk valaki ezt a kérdést feszegeti, azt felelik, hogy minden művészetnek alapja a rajzolni tudás, a ki rajzolni tud, tud mindenféle iparművészeti munkát is csinálni, mert az csak technikai kérdés. De ezt az elvet csak a nőkkel szemben tartják fenn. A fiuk tervszerűleg előkészülnek az Iparművészeti Iskolában az egyes szakokra. Lesznek szobrászok, díszítő művészek, ötvösök stb.

Miért ne lehetne a nők között is jó műtövös? (éppen ez az aprólékos finom munka fejlődhetnék a legjobban, a nőnek a kézimunkához szokott szeme és keze mellett), vagy lehetetlen ügyes és kiváló nőkézpítő elképzelni? Vagy műasztalost, a ki maga tervezi a finom butorokat, festi, lakkozza — mondjuk a japán modorban tartott díszbutorokat, a „Vernis Martin“ módra készült tárgyakat? Nem furcsa-e, hogy ha ez utóbbi technikában keresnek, vagy rendelnek valamit, legközelebb csak *Wienben* lehet ezt megkapni?

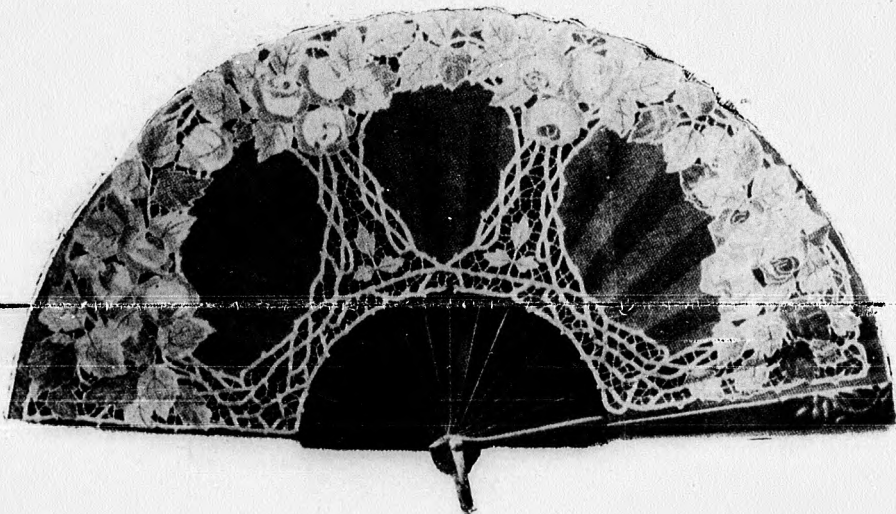
Lehet-e valami nőnek megfelelő foglalkozás, mint a kárpitos-ság? A kinek tehetsége, egy kis tőkéje van, micsoda üzletet csinálhatna nálunk is. Hisz minden asszony lelkesedéssel szereti díszíteni a lakását, némelyik már tulajdonba is esik ezzel a szenvedélyével; de a legtöbbben ki van fejlődve az ügyessége mellett, a megfelelően helyes érzéke. Nem lehetne ezt bizonyos irányban tervszerűen fejleszteni? A nőnek szinte természetadta képessége van arra, hogy például egy függőnyt, egy drapériát kezének egyetlen mozdulatával tetszetősebben szedjen össze, redőzzön és egy szög-gel csinosabban akasszon meg, mint a férfikárpitos bármely előrajzolt minta után akár ha félnapig is kinlódik vele!

1. sz. Menyasszonynak való legyező. (Átszurkált rajza 1 korona.)

1. sz. Legyező összehajtvva.

2. sz. Bálí legyező. (Átszurkált rajza 1 korona.)

Hogy keresnek az ilyen asszonykárpitost a gazdag és művészi érzékkel bíró emberek! A legelső paloták, kastélyok, királyi lakok belső díszítését bíznák egy-egy ilyen zseniális kárpitosra.

De fájdalom, nálunk két ok is van, a miért a nőket hasonló iparra nem taníthatjuk: először mert a nők általában nem kérik vagy követelik, hogy őket ilyen célszerű irányban vezessék, tanítsák, — inkább óhajtanak a parlamentbe bejutni, — másodsor pedig

ez nagyfokú intelligenciát, sok tudást és főképp izlést és tehetséget kíván, tehát jórészt az uriosztály nőinek kellene erre vállalkozniok. Csak hogy ennek az osztálynak az e fajta munkakör nem felel meg.

Angliában nem egy főrangú hölgy nyit üzletet és biztosítja kényelmes urias életét; nálunk inkább szaporodnak a szemérmes szegények, sem hogy ilyen erélyes és követésre méltó lépésre határozná magát egy uri család leánya. Idővel még meglesz majd ez is. Előbb talán még szegényebbeknek kell lenniök vagyoniilag és gazdagabb intelligenciájuknak.

Hogy a kis művészetek iránt volt és van érdeklődés és hogy a magyar leányok is szívesen nyulnak a véső, kalapács, a fafaragó késhez és hogy valamennyi iparművészeti technika bármely fáradsággal járó gyakorlatától sem riadnak meg, azt láttuk eleget és hogy ezeket a munkákat kedvvel és sze-

retettel készítették és gyakran nagy tehetséggel is, az is be van bizonyítva. Hogy pedig ezek a munkák keresetet, sőt megélhetést biztosítanak, eléggé közismert dolog.

Az utóbbi években sok iskola bevette tantervébe egyes technikák gyakorlását, a tanítványok tudásának és előkészültségének megfelelően, „ipari kézimunkák“ és „kézügyességek“ címén, de az iskolákban ugyanis annyira túl vannak a leányok terhelve, hogy ha a tanulási időben készítették is jó dolgokat, később egyebekkel együtt elfelejtik és ritkán gyakorolják, mert nem látják közvetetlen hasznát és nem tudják hogyan értékesítsék.

A továbbképző osztályokban, a hol több idő kerül ilyesmire és több figyelemmel tanítják, inkább látni eredményt, sőt művészi szép dolgok kerülnek — például bőrmunkákból — a kiállításokra.

Az „Iparművészeti tantolyam“, melynek egyik kiállításrészletét mutatjuk be mai lapunkban, már 15 éve oktatja az uri leányokat és asszonyokat az iparművészeti munkákra. E kiállítási részletből is látni a többféle technika gyakorlását. A kiállított tárgyak közt van szövetség, batik, bársonyvasalás, porcellán- és üvegfestés, famunka, fémedzés, bőrdíszítés, domborítás, metszés, akvarell, mindenféle tervezés, természet után való rajz különféle módon díszített bútorellenző stb.

A munkák leírása.

A minták átrajzolása.

A kik nem gyakorlottak a szabadkézi rajzban, azokkal közöljük az átrajzoláshoz szükséges utasításokat is. A mintáknak átrajzolása a festendő anyagra különböző. Mindig attól függ, mire akarjuk átvinni. Porcellánon, majolikán akkor legszebb a rajz, ha ónpapíron szurjuk át a mintát finom tüvel. Miután pontosan ráigazitottuk a simulékony staniolt, grafitporba mártott vattával többszörösen átkeféljük és ezután kontur feketével az ismert módon kirajzoljuk. Ez az átszurkált rajz eljárása a bársonyfestéshez is használható, világos bársonyra grafitporral, sötétre krétopporral dörzsölünk át. Selyemre, fára pedig legcélszerűbb előbb egészen áttetsző kopirpapírra vagy vászonra átrajzolni a mintát és akkor a vászon alá fekete (fehérhátú) grafitpapírt téve kötőtűvel, finomra hegyezett írónnal vagy rajztűvel átnyomni. Sötét selymekhez fehér grafitpapírt veszünk. Végül megemlítjük a különféle áttetsző szövetekre való rajzolást, mely a legkönnyebb, mert csak ráfektetjük a szövetet a rajzra és finom vonásokkal utána húzzuk. Ez utóbbiaknál különösen ügyeljünk a rajzra, mert a megtörtént hibákat nehéz kijavítani.

Fényképtartó asztalka. A kis szalonsztal tetején dobozszerű tartó van, melynek felső lapja metszett kristályüveg. Ezáltal az elszórt fényképeket jól láthatjuk benne és a por még sem érheti. A tető oldalai, valamint az asztalka felső és alsó szélei gazdag ornament dísz mutatnak magyaros izlésben. Az egész asztal színe sötétzöld világosabb zöld mintával, penészzöld alappal. Rendkívül érdekes és szép hatású technikával — xioptikon — van díszítve. Ennek az eljárása

Festett és égetett naptár-rajz. (Átszurkált rajza 1 korona.)

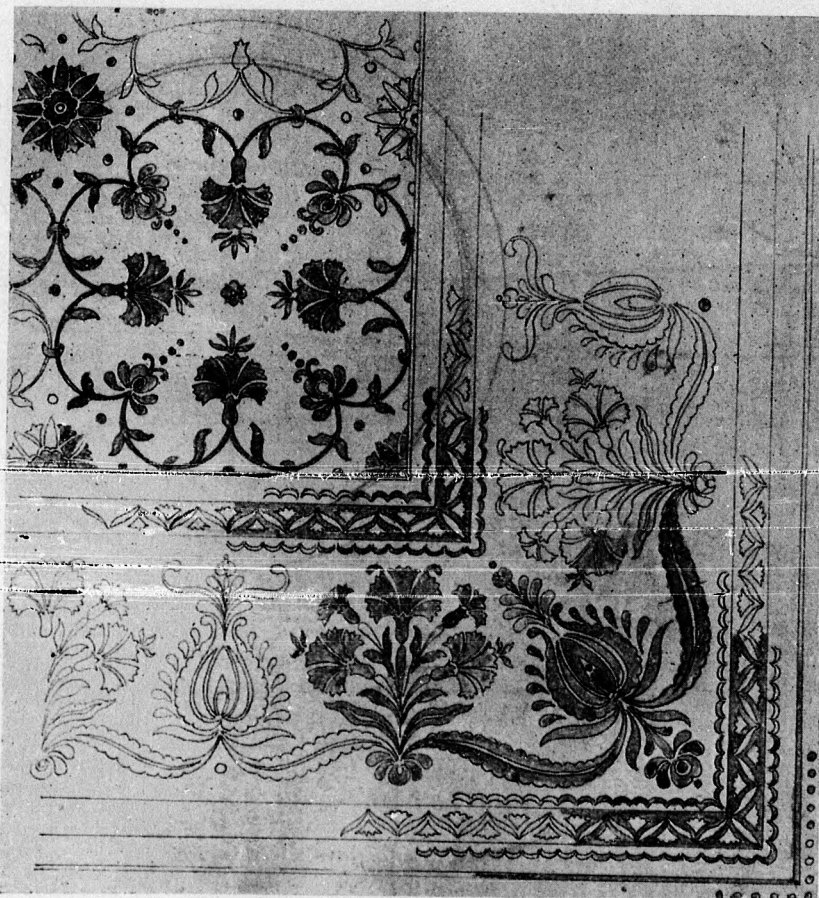
következő: A nyárfából — esetleg kőris- vagy körtefából is lehet, persze legszebb és legdrágább juharfából — készült asztalkát legelőbb erősen ledörzsöltetjük durva, majd finom üvegpapírossal mindaddig, a míg fogása porcellánhoz hasonló simaságu lesz. Ekkor rárajzoljuk a mintát és nagyon mély, egyenletes vastagságu vonalakkal kiégetjük az égető késsel. A tüzes késsel bemélyítjük most már az alakok közti részeket. Ha nagyon mélyre akarjuk, akkor rendes fafaragási eszközökkel kell az alapot megfaragni lehetőleg simára. Most egyenlő széles és mély barázdákat vonunk, hogy az egész alap csikos szövethoz lesz hasonló. Ezután a mintát újra ledörzsöljük, hogy sima egyszínű legyen és hogy a melegség folytán kivált gyantás részek lekopjanak, különben a pác nem fogja be. Az alapot nem kell dörzsölni, az maradhat rücskös és kopott egyenlőtlen, mert minél inkább az, annál szebb, mivel ez a technika a bronztárgyakat borító zöld patinát akarja utánozni. Ha már az egész asztalt és a mintát is sötét ametisztzöldre bepácoltuk, kifényeztetjük, esetleg valamely jófajta lakkal néhányszor bevonjuk. Lakkozás közben mindig finom dörzspapírral kell az egészet dörzsölni és csak azután újabb lakkréteget rákenni. Most következik az alap kezelése. Az alapot vert-veronaise francia festékekkel erősen bedörzsöljük egy kis vattapamaccsal és néhol az ujjunkkal a barázdák közt újra leszedjük az olajfestéket, hogy mindenütt jól befogja ugyan, de ne legyen rajta egyenlő vastagon a festék. Ezután egy hintőecetet (stumpf) veszünk, ezzel könnyedén Faber-féle legfinomabb fehér cinkfestéket (poralakban) szórunk rá. A mintát vigyázva kell közben egy kis flaneldarabbal törölgetni, hogy azon ne maradjon por. Most megint szeszélyesen ide-oda huzzuk ujjunkat vagy egy esetnyélre csavart fehér gyolcsrongyot a barázdák közt, hogy a por némely helyen besüppedjen a mélyedésekbe, némely helyen pedig érintetlenül maradjon. Ezáltal a penészes (grünspanos) rézhez hasonló alapot nyerünk, melyből a minta kellemes zöld fényel és simán emelkedik ki.

Menyasszonyi és báli legyező.
(3 képpel.) Igen szép mintájú és rendkívül finom kidolgozása a rózsáságas és virágos legyező. A váza világos teknőc aranybetéttel. Alapja gáz vagy selyem, melyet művészies rajzban vesz körül az összevont rózsáság, csipkeöltés tartja össze. A szélére kihajolnak a csipkéből varrt rózsalevelek és rózsák. Ezt a felső csoportot is különféle csipkeöltések kötik egybe és töltik ki a közöket. A rózsákat halványan színesre, a zöld leveleket pedig felváltva fehér és zöld, barna ágakkal lehet varrni. De szebb, ha tiszta fehér. A mirtuságas legyező menyasszonyi öltözék kiegészítésére alkalmas. Váltakozva fehér rózsából és mirtuságából van a mintája rajzolva. A mirtusporodái arany színűek, a bágyadt színű rózsák recsepürcsipekén emelkednek ki. Az elefántesontváznak csak két belső része van és ezáltal a külső takarórész szélesebb és több hely marad a díszítésre. A takarólapocskák

gazdagon vannak díszítve, elefántesontfaragással és aranyozással.

Festett és égetett naptárrajz. Fára vagy durva kéregpapírra rajzoljuk a mintát és az égető tűvel határozott egyenlő mély vonalakkal beégetjük a szélrajzot. A belső stilizált képet is lehetőleg egyenlő, de valamivel finomabb vonalakkal égessük. Miután a fát előbb durva, majd finomabb 0-ás üvegpapírral jól ledörzsöltük, megkezdhetjük a festést. Már eddig eleget foglalkoztunk a pác- vagy víztestékeknek fára vagy kéregpapírra való alkalmazásával, most csak annyit, hogy óvakodjunk a tulságosan ríktó színektől, különösen a spirituszos pácfestékeknek, mert ha nincs kellőképp színezve, durva, paraszti lesz az egész. Az eget halványkékre néhány szürke felhővel, a házat szürkés-sárgára, a fát barna és faközöldre, a két pásztoralakat tetszés szerinti színre festjük. A homloktérben levő gyepek lehet élénkebb, hogy a libák jól kitűnjenek. A befoglaló rajzot vagy az őszi kikericsnek természetes színeivel, vagy 2-3 árnyalatu barnával festhetjük. Az üresen hagyott helyre ragasszuk a naptárt. Hosszukás dobozra is festhetjük ezt a mintát, akkor a naptár helyére füvet és libát festünk.

Tervezet himzésre vagy festésre. A sarokmintát a legkülönbözőbb célra használhatjuk. Az átszurkált mintát tetszés szerinti nagyságban készíthetjük és majdnem minden anyagra alkalmazhatjuk különféle technikával. Vegyünk egy darab színes vásznat vagy finom kongrésztövet; szegjük fel likacsos széllel és alkalmazzuk rá a szélét vagy a közepét is tetszés szerint. Himezni lehet egyszínben, például delftikék-

Tervezet himzésre vagy festésre.

(Átszurkált mintája 1 korona, nagyobbítva 4 koronától feljebb.)

kel, pasztelzölddel, vagy vörössel, de tarkán, többszínben is lehet. Keverhetjük a himzést festéssel is. Ebédülő vagy veranda-asztalra a mintát tetszés szerint egy- vagy többszínűre festhetjük mosó (Helios) színekkel és akkor a körvonalakat fényes pamutlalt vagy mosóselyemmel varrjuk körül. Lehet néhol árnyalni is a himzéssel és ereket beleöltetni, de szép, ha csak a körvonalakat varrjuk ki megfelelő sötétebb fonállal. Nagy méretben rátétmunkára is igen alkalmas ágyszerítőre, ágy mellé faliszőnyegre. A mintát egyes részleteiben is jól felhasználhatjuk. Vegyük a tömött bekerített foglaló csikját és nagyítsuk meg akkorára, hogy egy bőrvögre megfelelő legyen. Egessük vagy vágjuk tetszés szerint és épp oly eredeti, mint szép mintához jutunk. A hullámvonalakkal átkötött stilizált virágmintát külön is használhatjuk a széle és a közepe nélkül, legfeljebb vonalat vagy pontokat teszünk a külső szélére. A buzavirág-csoport kedves lenne bőr cigarettá- vagy pénzestárcára. A középső részt pedig mint kitöltést akár festve, akár himezve ismét külön használhatjuk. A rajzon látható vékony vonallal meghuzott dupla kör azt magyarázza, hogy e mintát minden rajztudás és megerőltetés nélkül kerekre is változtathatjuk. Kerek torta-kendőre, torta kőlapra, tányérra, hamutálcára, majolika asztallapra, porcellánfestésre stb. De még ezzel sem merítettük ki e szép minta használhatóságát, mert alkalmaztuk azt már posztóra és durva nemezre (filzre) is égetve és olajfestéssel kifestve; épp úgy kéregpapírra (pappendekli) égetve és mindig előkelő és igazi magyarizlésű dolog lett belőle. Nemezt kaphatunk a kőszegi vagy pinkafői (Vasmegye) posztógyárakban; barna vagy szürke kéregpapírlapokat különböző nagyságu mappára is, bármely papírkereskedésben. Rajzműhelyünkben pedig tetszés szerinti célra és különféle nagyságban elkészítik a rajzot.

Művészeti hírek.

Erzsébet királyné szobra. *Erzsébet* királyné emléksobrára mindjárt a királyné halála után megindult a nemzeti gyűjtés, melynek eredménye mintegy két millió korona volt. A miniszterelnökség, mely a hatalmas szoboralapot megfelelő módon kamatoztatja, annak idején az emlékmű megvalósítására szoborbizottságot küldött ki. Az országos bizottság megalakulása óta a tagok közül többen meghaltak. A miniszterelnökség ősszel újból megalakítja a szoborbizottságot, s az elhunyt tagok helyébe újakat nevez ki. Az országos bizottság még ez évben kiírja a szoborműre az újabb pályázatot.

Iparművészeti kiállítás. Az Iparművészeti Múzeumban rendezett néprajzi kiállítás, a melyet tavasz óta változatlan érdeklődéssel kísér a hazai népművészet iránt érdeklődő közönség, még egész szeptemberben nyitva marad. Az ősz elején az igazgatóság rendkívül érdekes kiállítást fog rendezni azokból a tárgyakból, melyekkel az utóbbi időben részint ajándékozás, részint vétel útján szaporodott a múzeum. Ezek között a tárgyak között rendkívül értékes dolgok vannak: gyönyörű porcellán- és csipke-gyűjtemények s egyéb ipari tárgyak. A kiállításnak egyik érdekessége egy angol plakát-gyűjtemény lesz. Harmincnél több igazi művészi munka, a plakát-rajzolás angol mestereitől. Köztük a világ eddig legnagyobb plakátjával, a mely a híres angol festőművész, *Hassel* ecsetje alól került ki. A kép

szélességben hat, magasságban pedig három méter. Az óriási méretű plakát egy angol gyárnak a reklámja.

Egyházművészeti kiállítás. Az *Iparművészeti Társulat* egyházművészeti kiállítása a Műcsarnok összes terméit megtölti. A társulat a kiállított tárgyakhoz díszes katalógust készített, a melynek előszavát *Fieber* Henrik, a Szent Imre-kollégium prefektusa írta, a ki az egyházművészet mai állásáról, hanyatlásának okáról és a fölemelkedés módozatairól tartalmas, alapos készütséggű értekezést mond el. A kiállítást szeptember 7-én nyitották meg.

A vatikáni képtár. A Vatikán képtárát és műkinccseit új helyiségbe helyezik, mert a régi épület esetleges bedőlése megsemmisítéssel fenyegette a nem sok, de annál becsesebb műemlékeket. Az új helyiség, mely a vatikáni kertre nyílik, még nincs annyira előkészítve, hogy a képtárat berendezni lehessen. Egyelőre tehát csak egyszerűen átszállítják a műemlékeket, a melyek közt van *Ratael Urunk színváltósa* című képe és *Melozzoe* alkotása, a mely *IV. Sixtus* pápát, a könyvtár alapítóját ábrázolja. A két hatalmas méretű képet most viszik át az új épületbe. Erre a célra kibontják a képtár falát és a kép eltávolítása után ismét befalazzák. A szállítás munkálatainál *Seitz* német és *Principi* olasz professzorok ügyelnek föl. A képtár ünnepies megnyitása december közepén lesz.

Szerkesztői üzenetek.

Katalin Soha sem mondtuk, hogy sajnáljuk a fáradságot, el sem tudjuk képzelni, milyen alapon gondolja ezt. Szíveskedjék csak bővebben és érthetően elmagyarázni kívánságát, és a legrovidebb idő alatt intézkedni fogunk. Annyira tán nem sürgős, hogy szeptember közepéig ne várhatna? Ha rögtön kellene, akkor tessék e sorok megjelenése után azonnal értesíteni.

Legyezo. Nékünk is örömet okoz, hogy utasításunk szerint készült munkája mindenkinek tetszett. Az a jele, hogy az egyéni ízlés mindenhol több elismerést nyer, mintha valami régi sablon szerint dolgozik. Csak ne feledje azt a többi munkáinál sem és különösen, ha kiállításra szán valami munkát, csakis eredeti tervezésűt küldjön be. Sohse féljen, hogy kinevetik; meg tudják ott rögtön itélni, bármily csekély dolog legyen is, hogy tehetség van benne. Forduljon idejében a titkársághoz, vagy kísérelje figyelemmel a hírlapokat.

Bánatos. Öszinte véleményt kér, tehát őszintén felelünk, — de ha nem kérte is volna ily határozottan, akkor is ezt mondanánk csak: — sűrűre ne tétessen üveg alá fényképet, se zománcal festett, mert higgye el, ez nagyon izléstelen dolog. Nagyon művészi, szép kivitelű legyen és megfelelő környezetben, ha szobrászmunkában akarja is alkalmazni a fejet. Hanem lehet igazán szép és művész kezétől készített az emlék, akkor inkább szívében őrizze csak a drága vonásokat. Fényképnagyításokat ne olyan üzletben csináltasson: menjen jónévű Fényképszhez és inkább csináltasson kisebb platinaképet vagy akvarellt, mint valami öles nagy képet eltorzított arccal. Szívesen eljárunk benne pár hét múlva, ha megbíz bennünket az illető fényképpel azután összekötésbe léphet.

Hervayné. Bársonyvasalás festve és festés nélkül is szép, miután a vasalásból úgy is kap mindig itt-ott egy kis árnyalatot. Természetesen ha ezzel az árnyalással ki akar fejteni valamit, akkor szabályozni kell. Hogyne lehetne szabályozni. Ön akkor még gyakorlatlan a munkában és nem a gép az oka. Ha van a lakásban légszesz, próbáljon egy légszeszre alkalmazott égető gépet hozatni, az a nagy munka megérdemli, hogy több figyelmet fordítson rá. Ne szabja ki a zongora alakja szerint a terítőt. Minek? Nem szebb az úgy. Hagyja csak úgy lecsüngve, ahogy magától esik. Három szélit vegyen a bársonyból és az összevarrásnál (egymásra kell fektetni a széleket, nem úgy rendez varrással összevarrni, akkor nem lesz ráncos) fedje be régi aranyfogalással, lapos zsinórral. Ugyanígy foglalja körül a széleit is. Az arannyal átszőtt zsinór minden színhez illik, de különösen az ó-arany szín és selyembársony lesz különösen szép hozzá. Mintát ajánljunk? Ne hozasson semmi mintát. Rajzoljon néhány napraforgót rá vagy sárga és lila krizantémum virágot.